

VERWEY Instituut
JONKER

De overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt

Kies Je Job

Mariam Badou, Leyla Rechtes, Monique Stavenuiter

Kies Je Job

De overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt

Mariam Badou

Leyla Reches

Monique Stavenuiter

Utrecht, december 2022

Inhoud

Inleiding	4
Onderzoeksopzet	7
Deskresearch werkzame elementen	7
Interview met de opdrachtgevers; gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen	7
Interview met De KansenMakers	7
Observaties klaarstoomsessies	8
Enquête studenten en werkgevers	8
Observaties Kies Je Job-evenement	8
Telefonische interviews met werkgevers en studenten	8
Analyse en eindproduct	8
Beschrijving van Kies Je Job	9
Waarom Kies Je Job?	9
Aanloop naar Kies Je Job-evenement	10
Kies Je Job-evenement	11
Ervaringen van betrokkenen	14
De KansenMakers	14
Klaarstoomsessies	15
Terugblik organisatie Kies Je Job-event	17
Moment van Kies Je Job-evenement	18
Ontmoeting tussen studenten en werkgevers	19
Communicatie over Kies Je Job	20
Conclusie: succesfactoren, uitdagingen en aanbevelingen	22

Inleiding

Het werkloosheidspercentage van jongeren (15 tot 25 jaar) ligt al jaren structureel hoger dan dat van de rest van de bevolking.¹ Ook is te zien dat na een daling in de voorgaande jaren de werkloosheid in 2020 weer steeg als gevolg van de coronacrisis. Vooral jongeren werden door deze crisis hard getroffen. Hoewel de stijging in werkloosheid afvlakt, blijft het een structureel probleem dat jongeren vaker werkloos zijn dan de rest van de beroepsbevolking. Het Rijk van Nijmegen en het ROC Nijmegen werken samen met verschillende partijen aan een regionale aanpak om jongeren beter te begeleiden in de overstap van onderwijs naar arbeidsmarkt.

Regionale aanpak Jongeren naar School of Werk

Binnen het Rijk van Nijmegen werken de zeven gemeenten, de onderwijsinstellingen (vo, pro/vso en mbo) en verschillende organisaties (o.a. Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, bureau Leerrecht en RMC, het Leerwerkloket) samen binnen de regionale aanpak Jongeren naar School of Werk. Dit is een bundeling van het regionale VSV-programma en de aanpak Jeugdwerkgelegenheid. Het doel van deze aanpak is om elke jongere in het Rijk van Nijmegen te helpen met een passend toekomstperspectief.

Het Rijk van Nijmegen organiseert, samen met partners, een ondersteuningsaanbod en een gezamenlijke aanpak om jongeren goed voor te bereiden op en te begeleiden richting de arbeidsmarkt. De aanpak Jongeren naar School of Werk is een meerjarig programma en richt zich op het versterken van de samenwerking op transitiemomenten.

Hiervoor werken ze samen met De KansenMakers die *Kies Je Job* zijn begonnen. De KansenMakers is een sociale start-up die in 2020 is opgezet en die wordt getrokken door de Arnhemse Idris Ahmed Yonis en Shafie Mohamed Arab. De KansenMakers richten zich onder andere op het helpen van jongeren bij het verwerven van (sollicitatie)vaardigheden. Daarnaast beogen De KansenMakers werkgevers en jongeren met elkaar in contact te brengen om hiermee de arbeidsmarktpositie van jongeren te verbeteren.

De gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen investeren vanuit de regionale aanpak *Jongeren naar School of Werk* in het initiatief *Kies Je Job* van De KansenMakers. Met *Kies Je Job* richten De KansenMakers zich samen met ROC Nijmegen en de Gemeente Nijmegen op de ondersteuning tijdens de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Mbo-studenten krijgen handvatten hoe ze zich het beste kunnen presenteren als starter na afronding van hun opleiding. Daarnaast brengen De KansenMakers de jongeren en werkgevers samen bij het *Kies Je Job*-evenement.

¹ StatLine - Arbeidsdeelname; kerncijfers (cbs.nl)

Route naar Arbeid van ROC Nijmegen

Met het project *Route naar Arbeid* richt ROC Nijmegen zich op de fase na het behalen van een diploma: de doorstroom naar de arbeidsmarkt. Centraal staat het leggen van verbindingen tussen bestaande en nieuwe activiteiten, zowel binnen als buiten het onderwijs. ROC Nijmegen heeft de missie om studenten niet alleen op te leiden voor een diploma maar ook tot maatschappelijke spelers die zich staande kunnen houden op de steeds veranderende arbeidsmarkt. Studenten in een kwetsbare positie worden individueel ondersteund, ook na de opleiding. Het doel is om studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de stap naar de arbeidsmarkt, de arbeidsmarktpositie te verstevigen en uitval op de arbeidsmarkt te voorkomen.

Het project *Route naar Arbeid* en de aanpak *Kies Je Job* sluiten aan bij de nieuwe werkagenda mbo op het gebied van kansengelijkheid van minister Dijkgraaf (OCW). Daarin staat de persoonlijke groei van studenten en begeleiding van studenten (in een kwetsbare positie) centraal, zodat alle studenten gelijkwaardig mee kunnen doen op de arbeidsmarkt. Het doel is ook om te zorgen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, door samenwerking tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs te stimuleren.

De gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen hebben het Verwey-Jonker Instituut gevraagd om de aanpak van *Kies Je Job* te evalueren. Voor deze evaluatie zijn de onderzoekers in gesprek gegaan met verschillende betrokkenen, zoals studenten, werkgevers en onderwijsprofessionals. Centraal stond het inzichtelijk maken van de verschillende ervaringen, wat het heeft opgeleverd en welke aanbevelingen er zijn voor het vervolg van *Kies Je Job*.

De KansenMakers

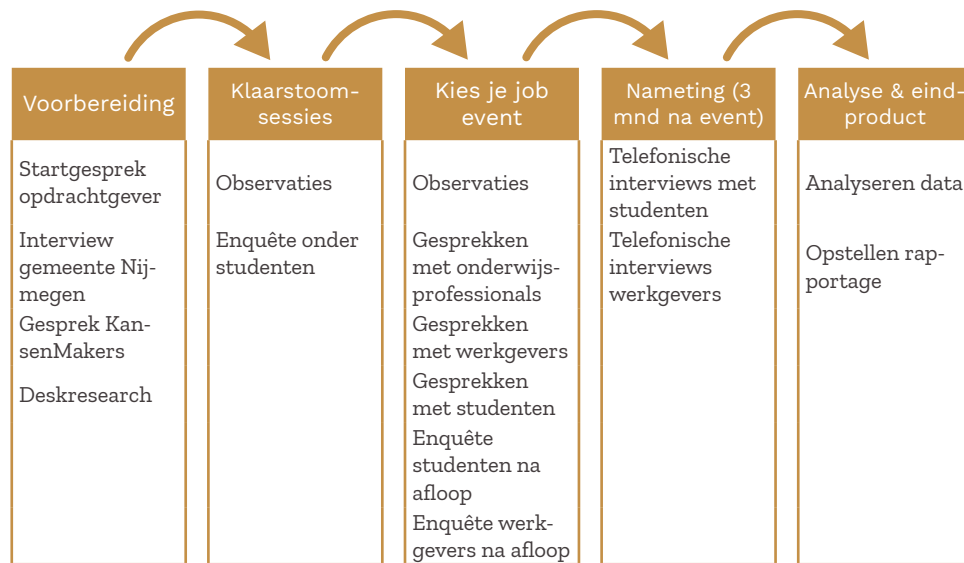
De KansenMakers zetten zich in om de sociaaleconomische positie van jongeren met een zwak zakelijk netwerk te versterken. De KansenMakers merkten dat er een groep jongeren is die moeite heeft met het vinden van een stage- of werkplek. Dit had onder andere te maken met het gebrek aan vaardigheden en een professioneel netwerk dat relevant is voor het werkveld van de jongeren. Daarnaast bleek dat jongeren moeite hadden met het herkennen van hun eigen talenten en om op basis daarvan keuzes te maken voor hun schoolloopbaan en carrière. Met het versoepelen van de arbeidsmarktintrede van jongeren willen De KansenMakers toekomstperspectief en bestaanszekerheid creëren. In de kern faciliteren zij de ontmoeting tussen jongeren en het bedrijfsleven of andere individuen die bijdragen aan betere baankansen. Zo ontstaan nieuwe zakelijke netwerken die uiteindelijk zorgen voor nieuwe kansen, banen én inkomen. Dit doen De KansenMakers onder andere via *Kies Je Job*, maar ook via andere programma's. *Kies Je Job* is ontwikkeld door De KansenMakers in overleg met jongeren zelf. De werkwijze van De KansenMakers is eerder beschreven en geëvalueerd door het Verwey-Jonker Instituut (Reches en Badou, 2021).²

Deze vraag is uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen:

- Uit welke activiteiten en onderdelen bestaat *Kies Je Job*?
- Hoe ervaren betrokkenen (studenten, werkgevers, ROC Nijmegen en Gemeente Nijmegen) *Kies Je Job*?
- Welke werkzame elementen uit de literatuur komen terug in de aanpak van *Kies Je Job*?
- Wat levert *Kies Je Job* op voor studenten en werkgevers?

Onderzoeksopzet

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen hebben we verschillende onderzoeksmethoden gebruikt: observaties, interviews en een vragenlijst. De verschillende onderzoeksactiviteiten worden in dit hoofdstuk toegelicht.

Deskresearch werkzame elementen

Bij de start van het onderzoek zijn we begonnen met een kleine deskresearch naar onderzoeken die kijken naar werkzame elementen als het gaat om het terugdringen van jeugdwerkloosheid en toeleiding naar werk. We hebben hiervoor gekeken naar eerder onderzoeken die inzichtelijk hebben gemaakt wat bijvoorbeeld belangrijk is bij het organiseren van ontmoeting tussen werkgevers en jongeren. Daarnaast hebben we ook gekeken naar werkzame elementen

van andere aanpakken en interventies. De input uit de deskresearch hebben we gebruikt voor het opstellen van de enquête, de observatieschema's en de topiclijsten voor de interviews.

Interview met de opdrachtgevers; gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen

De gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen hebben samen de keuze gemaakt om te investeren in *Kies Je Job*. We zijn via een duo-interview in gesprek gegaan met de gemeente en ROC Nijmegen over de keuze om in deze aanpak te investeren. Centraal stond de aanleiding om met *Kies Je Job* aan de slag te gaan en hoe de bredere context eruitziet voor zowel de gemeente als het ROC. Hierbij gaat het om de bredere aanpak van werkloosheid in Nijmegen en om het ondersteunen van jongeren in de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt. Daarnaast hebben we uitgevraagd welke verwachtingen er zijn over *Kies Je Job*. Ten slotte hebben we uitgevraagd hoe *Kies Je Job* zich verhoudt tot andere aanpakken binnen het onderwijs en daarbuiten.

Interview met De Kansmakers

Kies Je Job is een project van De Kansmakers met activiteiten die ze al eerder uitgevoerd hebben. Eerder werd een online versie van *Kies Je Job* georganiseerd. Onderdeel van dit onderzoek is om de verschillende activiteiten te beschrijven. We hebben daarom in de beginfase een uitgebreid interview gehouden met De Kansmakers om zicht te krijgen op hun aanpak en de verschillende activiteiten die deel uitmaken van *Kies Je Job*. Verschillende uitdagingen kwamen tijdens dit gesprek ook aan bod. Verder hebben we de observaties van de activiteiten besproken met De Kansmakers en hebben zij het voortouw genomen in het werven van werkgevers en studenten voor de enquête en de interviews.

Observaties klaarstoomsessies

Onderdeel van *Kies Je Job* zijn de zogenoemde klaarstoomsessies. In deze sessies worden de studenten voorbereid op het *Kies Je Job*-event. Deze sessies bestaan uit trainingen en praktische tips om de studenten te leren wat belangrijk is voor en tijdens de sollicitatieprocedure. De onderzoekers hebben bij twee klaarstoomsessies geobserveerd: online profileren en een fotosessie. Tijdens de observaties is gekeken naar de houding en vaardigheden van de trainer(s), het belang ervan voor het verloop van de lessen, de gebruikte middelen, de input, houding en reacties van de studenten, en de interactie tussen de trainer(s) en de studenten. Voor de klaarstoomsessies is een observatieschema gemaakt, zodat we op gestructureerde wijze data konden verzamelen. Gedurende de sessies en na afloop hebben de onderzoekers studenten kort aangesproken en gevraagd naar hun ervaringen.

Enquête studenten en werkgevers

Er is een korte enquête ontwikkeld voor zowel studenten als werkgevers. Deze is uitgezet onder studenten nadat ze hebben deelgenomen aan de klaarstoomsessies en onder werkgevers na het *Kies Je Job*-evenement. De enquête bestond uit een aantal vragen om beter zicht te krijgen op hoe studenten en werkgevers de activiteiten hebben ervaren. De vragenlijst is opgesteld door de onderzoekers van het Verwey-Jonker Instituut en in samenwerking met De KansenMakers verspreid onder studenten en werkgevers. Deze vragenlijsten zijn uiteindelijk ingevuld door elf werkgevers en vier studenten. Omdat de vragenlijst door een beperkte groep is ingevuld zijn de antwoorden meegenomen in een kwalitatieve analyse, zoals dat ook voor de interviews is gedaan.

Observaties Kies Je Job-evenement

Op 22 juni 2022 vond het *Kies Je Job*-evenement plaats. Op het evenement waren studenten, rolmodellen, onderwijsprofessionals en werkgevers aanwezig. De onderzoekers liepen tijdens het evenement rond en hielden observaties bij in een observatieschema. Dit is gebruikt voor het beschrijven van de activiteiten. Daarnaast hebben de onderzoekers tijdens het evenement met zoveel mogelijk aanwezigen gesprekken gevoerd over hun ervaringen. Uiteindelijk spraken we met werkgevers, studenten, De KansenMakers en onderwijsprofessionals. Deze gesprekken zijn opgenomen en uitgewerkt in een verslag voor de analyse.

Telefonische interviews met werkgevers en studenten

Om beter zicht te krijgen op wat het evenement heeft opgeleverd voor studenten en werkgevers hebben we drie maanden na het evenement telefonische interviews van ongeveer 30 minuten gehouden met vijf werkgevers en vijf studenten. Deze studenten en werkgevers zijn geworven via De KansenMakers. Tijdens deze interviews hebben we gevraagd hoe ze terugkijken op het evenement, wat ze goed vonden, welke vervolgspraken er waren en wat er de volgende keer mogelijk beter kan.

Analyse en eindproduct

Zowel de observaties als de verschillende gesprekken die we gevoerd hebben zijn vastgelegd in verslagen. Deze verslagen zijn geanalyseerd en uitgewerkt in deze rapportage. Waar mogelijk zijn er quotes uit de interviews bijgevoegd. De enquête is in totaal ingevuld door 15 personen. De antwoorden zijn geanalyseerd door de onderzoekers en meegenomen in deze rapportage.

Beschrijving van Kies Je Job

Waarom Kies Je Job?

De overstap van het onderwijs naar de arbeidsmarkt is voor jongeren vaak een grote stap en een spannende gebeurtenis. Gedurende hun studie worden ze vanuit onderwijsinstellingen goed begeleid bij het leren van een vak en het doen van stages. Verschillende partijen, waaronder gemeenten, werkgevers en onderwijs, signaleren echter dat jongeren na hun studie niet altijd een succesvolle transitie maken naar de arbeidsmarkt. Dit zorgt ervoor dat jongeren moeite hebben met het vinden van een baan die bij hen past en aansluit bij hun opleiding, interesses, vaardigheden en talenten. Het gebrek aan een zakelijk netwerk speelt hierbij een belangrijke rol.

ROC Nijmegen, gemeente Nijmegen en De KansenMakers besloten de handen ineen te slaan en studenten beter te begeleiden bij hun intrede op de arbeidsmarkt. Vanuit de gemeente is het onderdeel van een grotere regionale aanpak *Jongeren naar School of Werk* die inzet op het verbeteren van arbeidskansen van jongeren. Daarbinnen is er onder andere aandacht voor vroege schoolverlaters en de overstap van onderwijs naar arbeidsmarkt. Binnen het ROC lag de focus voorheen vooral op de opleiding, en minder op het vervolg. Docenten merkten echter dat studenten niet altijd goed op de arbeidsmarkt landen. Daarom is er sinds 2020 een programma 'Route naar Arbeid' gestart. Binnen dit programma is er extra aandacht voor de transitie naar de arbeidsmarkt. *Kies Je Job* sluit mooi aan bij de ambitie om studenten hierin te begeleiden. Binnen het ROC ging de aandacht tot nu toe vooral uit naar de opleiding, maar het stukje daarna moeten jongeren zelf doen. Het ROC wil studenten graag beter ondersteunen en voorbereiden op de arbeidsmarkt.

"We doen opleiding voor de arbeidsmarkt en tot aan diploma. Maar daarna moeten ze het zelf doen. Maar die transitie van school naar werk proberen we in het onderwijs beter te begeleiden en ook na het onderwijs beter te monitoren. Dus Kies Je Job is voor ons een voorbereiding voor een soepele intrede op de arbeidsmarkt. Of voor studenten die op een kwetsbare arbeidsmarkt terechtkomen, dat is nu vooral een uiterst dynamische arbeidsmarkt. Maar het gaat er ook om studenten aan de meest duurzame baan helpen." – Onderwijsprofessional ROC

Het voorbereiden op de arbeidsmarkt zit voor een deel in de bestaande leerlijnen in het onderwijs, maar nog niet sterk en consequent genoeg. Er zitten soms lessen over online presentatie en workshops in de les van loopbaanbegeleiding, maar het is iets wat nog niet alle docenten doen of kunnen doen. Bovendien heeft het onderwijs te maken met beperkte tijd en beperkte inzet van leerkrachten, waardoor er weinig ruimte is voor deze extra activiteiten.

Het idee ontstond om de samenwerking op te zoeken met De KansenMakers en *Kies Je Job* te organiseren. *Kies Je Job* richt zich op het helpen van starters en studenten bij het vinden van een baan op het juiste niveau. Centraal staat het bieden van handvatten aan jongeren, zodat ze leren om zelfstandig te navigeren op de arbeidsmarkt. Daarnaast worden studenten en werkgevers in contact gebracht met elkaar. Het doel is om het professionele netwerk van studenten te vergroten en werkgevers te ondersteunen bij het bereiken van jongeren. Het ontstaan van een goede match tussen jongeren en werkgevers is mooi, maar niet het belangrijkste doel. *Kies Je Job* bestaat uit verschillende activiteiten die toewerken naar het *Kies Je Job*-evenement waarbij een banenmarkt wordt georganiseerd en studenten en werkgevers elkaar ontmoeten. *Kies Je Job* is in principe in het leven geroepen voor laatstejaarsstudenten die in de afrondende fase van hun opleiding zitten.

"Stage is natuurlijk een werkervaring, maar nog heel beschermd. Veel studenten zijn toch ontredder daarna. Ik merk wel dat we nu bezig zijn met Kies Je Job dat het op verschillende manieren aandacht heeft op onze school. Maar ze zijn toch allemaal enthousiast over deze banenmarkt, omdat dit nog ontbreekt. Maar banenmarkten zijn altijd buiten school en nooit op de school. Dus dat is nu voor het eerst op de school. Dus op de vindplek georganiseerd. Werkgevers komen naar de studenten toe." – Onderwijsprofessional ROC

Hieronder worden de verschillende activiteiten van Kies Je Job verder toegelicht. Deze uitwerking vindt plaats op basis van de gesprekken met De KansenMakers en de opdrachtgevers (ROC Nijmegen en Gemeente Nijmegen) en documenten die zij verstrekten over de opzet van Kies Je Job. Daarnaast hebben we gebruikgemaakt van de observaties van de onderzoekers bij de verschillende activiteiten.

Aanloop naar Kies Je Job-evenement

Kies Je Job is een initiatief dat uit verschillende onderdelen bestaat en uiteindelijk toewerkt naar een evenement waar studenten en werkgevers elkaar ontmoeten. De KansenMakers organiseren Kies Je Job en beschrijven dit als het creëren van een beleving waarbij studenten op een leuke manier worden geprikkeld en geïnspireerd om na te denken over het vinden van een passende baan na hun studie. De communicatie over Kies Je Job vindt op verschillende manieren plaats. Zo maken de KansenMakers gebruik van verschillende socialmediaplatforms, zoals Instagram en LinkedIn. Daarnaast is er in samenwerking met ROC Nijmegen communicatie uitgegaan naar studenten via de onderwijsmail, de website van ROC Nijmegen en de studentenportal waar studenten hun roosters op kunnen bekijken. Bovendien hebben De KansenMakers hun best gedaan om zoveel mogelijk persoonlijk contact te maken met studenten en ze uit te nodigen voor het evenement. Dit deden ze door op de school aanwezig te zijn en studenten aan te spreken.

Daarnaast hebben De KansenMakers inbreeksessies georganiseerd. Dit zijn sessies waarbij ze tijdens een les langs zijn gegaan bij studenten en docenten in de klas om ze meer te vertellen over Kies Je Job en het evenement. Deze inbreeksessies zijn ook een goede manier gebleken om docenten te enthousiasmeren en te betrekken bij Kies Je Job.

"Eigenlijk worden docenten op dezelfde manier daarin gepakt. Dat is wat we nu veel doen. Studenten zijn er eigenlijk nu ook minder, omdat ze de examens al hebben gemaakt. Dus communiceren we het nu via docenten. Als je dat via een mail doet is dat veel minder effectief dan als je ze laat pitchen voor een docentengroep. Dus wat ze bij studenten doen, doen ze ook bij docenten." – Onderwijsprofessional ROC

Een aantal studenten heeft zowel aan de klaarstoomsessies als aan het evenement deelgenomen. Het overgrote deel van de studenten heeft aan één van de activiteiten deelgenomen.

Klaarstoomsessies: persoonlijke presentatie

In aanloop naar het evenement werden jongeren in klaarstoomsessies voorbereid op de ontmoeting met werkgevers. Dit zijn sessies waarbij jongeren op een laagdrempelige manier praktische tips en handvatten meekrijgen voor het vinden van een baan. De KansenMakers gaan in gesprek met jongeren en maken hierbij onder andere gebruik van hun eigen ervaringen. De KansenMakers sluiten hiervoor aan bij een lesuur. Dit gebeurt in overleg met docenten. Tijdens de klaarstoomsessies is er aandacht voor verschillende zaken. Zo leren jongeren over hun persoonlijke presentatie en hoe ze hun persoonlijke krachten en uitdagingen op een goede en krachtige manier kunnen presenteren. De sessies zijn bedoeld om aandacht te besteden aan het belang van een persoonlijke presentatie bij werkgevers en hiermee wordt ook geoefend. Daarnaast is er aandacht voor het maken van een representatief cv. Jongeren krijgen ook hier weer tips en handvatten mee om hun cv aantrekkelijk te maken en daarin goed

te laten zien wie ze zijn, wat ze kunnen en willen, en waar hun talenten liggen. Maar ook jezelf online profileren is een belangrijk thema. Er wordt daarom ook aandacht besteed aan het gebruiken van LinkedIn. In aanloop naar het *Kies Je Job*-evenement hebben er verschillende klaarstoomsessies plaatsgevonden waarbij we konden observeren.

1. Klaarstoomsessie: Fotosessie

Het eerste pop-up-event bestond uit een fotosessie op het ROC Nijmegen. Bij de ingang van de school waren De KansenMakers samen met een fotograaf aanwezig. Studenten konden zich melden om een professionele foto te laten maken die ze kunnen gebruiken voor hun cv en/of voor LinkedIn. Ze konden samen met de fotograaf direct hun favoriete foto uitkiezen. Deze werd later door de fotograaf bewerkt en opgestuurd. In totaal maakten 19 jongeren gebruik van de mogelijkheid om op de foto te gaan. Ondertussen liepen De KansenMakers rond om studenten aan te spreken over het *Kies Je Job*-evenement en om ze uit te nodigen tot het maken van een portretfoto. Ze maakten hiervoor ook gebruik van kauwgompakjes die bedrukt waren met informatie over *Kies Je Job*.

2. Klaarstoomsessie: Online profileren

Het tweede pop-up-event dat de onderzoekers geobserveerd hebben stond in het teken van online profileren. Tijdens deze sessie besteedden De KansenMakers aandacht aan het belang van online zichtbaarheid en hoe dat benut kan worden om een netwerk op te bouwen en je baankansen positief te beïnvloeden. Deze sessie was bedoeld voor een groep van acht studenten die gestopt waren met hun opleiding en ervaring hebben met het opbouwen van een professioneel netwerk. Er kwamen verschillende thema's aan bod, zoals de zoektocht naar een passende opleiding en baan, kansengelijkheid, het creëren van een netwerk en het belang van online zichtbaarheid bij werkgevers. Het doel van deze sessie was om jongeren te leren wat kansen (o.a. LinkedIn) en bedreigingen (social media) van online netwerken en profileren zijn. De les werd afgesloten met de boodschap dat de studenten zich konden aanmelden voor het *Kies Je*

Job-evenement. De KansenMakers gaven ook hier weer mee dat het voor de studenten een kans is om te ontdekken wat ze leuk vinden, werkgevers te ontmoeten en hun netwerk uit te breiden.

Kies Je Job-evenement

Op 22 juni 2022 vond het *Kies Je Job*-event plaats. Het event is georganiseerd door De KansenMakers in samenwerking met ROC Nijmegen, Rijk van Nijmegen, Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, Leerwerkloket Rijk van Nijmegen en SBB. Het evenement vond plaats op ROC Nijmegen en stond in het teken van ontmoeting tussen werkgevers en studenten middels netwerken, matching en inspiratie. In totaal hadden 69 studenten zich aangemeld voor het *Kies Je Job*-evenement. Hoeveel studenten uiteindelijk hebben deelgenomen is niet bekend, omdat dit op de dag zelf niet goed is bijgehouden. Wel was het duidelijk dat de opkomst een stuk lager was. Op basis van een Mentimeter aan het begin van het evenement waren er tussen de 50 en 60 mensen aanwezig. Dit zijn zowel studenten als werkgevers en onderwijsprofessionals. Door het open karakter van het evenement liepen er mogelijk ook studenten rond die zich niet hadden aangemeld, maar toevallig aanwezig waren op school op dat moment.

Het *Kies Je Job*-evenement is een banenmarkt met daarin inspiratiesessies, netwerkopdrachten en matchingsmogelijkheden. Voor het evenement is gebruikgemaakt van de open hal op de begane grond van het ROC en van een lokaal voor de openingssessie. Bij de ingang stonden De KansenMakers met een tafel om studenten en werkgevers te verwelkomen en te voorzien van een naamkaartje. Ook stonden er verschillende hoge tafels waar werkgevers zichzelf met flyers, banners en merchandise konden presenteren en het gesprek aan konden gaan met studenten. Daarnaast was er een podium opgebouwd met stoelen waar studenten en werkgevers konden zitten om te luisteren naar de inspiratiespreker. Verder was er een cateringbedrijf aanwezig om studenten, werkgevers en docenten die aanwezig waren te voorzien van hapjes, drankjes en snacks gedurende de hele middag. De cateraar kreeg de opdracht om aan te

sluiten bij een speerpunt van de school om aandacht te hebben voor gezonde voeding. Het voornemen was om studenten van de horecaopleiding de catering te laten verzorgen, maar die waren op deze dag niet beschikbaar.

Inspiratiesessies

Inspiratiesessies waren een belangrijk onderdeel van het *Kies Je Job*-evenement. De KansenMakers hebben drie sprekers uitgenodigd om de jongeren toe te spreken, waaronder een influencer, een docent met een persoonlijk verhaal en een student. Zij deelden hun eigen ervaringen en gaven jongeren inspiratie en motivatie mee in hun zoektocht naar een passende baan. De volgende doelen waren vooraf opgesteld:

- Jongeren inspireren en motiveren door middel van interactieve bijeenkomsten samen met rolmodellen.
- Jongeren kennis laten maken met de wereld van 'werken'.
- Jongeren zicht geven op hun kansen op de arbeidsmarkt.

Twee sprekers kwamen aan het woord tijdens de openingssessie in het klaslokaal. Daar waren zowel studenten als werkgevers, docenten en onderwijsprofessionals bij aanwezig. Er was hierbij ook ruimte voor reacties uit het publiek. Zo werd een van de werkgevers gevraagd waarom hij besloten heeft om deel te nemen aan het evenement. Daarover zei hij:

"We zijn druk bezig met het werven van personeel, er is gewoon een personeelstekort op de markt en we hopen vandaag al potentiële werknemers te vinden." - Werkgever

Vervolgens verplaatste iedereen zich naar de ruimte beneden waar studenten en werkgevers met elkaar in gesprek konden gaan. Daar kwam de derde gastspreker aan het woord op het podium. Deze gastspreker was aanwezig om te inspireren, maar ook om gelijkwaardigheid te creëren. Daarom sprak hij over de kracht van de mbo'er en bracht hij een ode aan verbinding. Doordat het podium naast de banenmarkt was, konden alle deelnemers gemakkelijk bewegen tussen de twee activiteiten en was er ook afwisseling.

Banenmarkt

Een van de doelen van *Kies Je Job* is jongeren te helpen bij het creëren van een zakelijk netwerk en werkgevers de gelegenheid te bieden om te werven onder jongeren. Een van de hoofdonderdelen van het *Kies Je Job*-evenement is het organiseren van een banenmarkt. Hiervoor hadden 26 werkgevers zich aangemeld vanuit verschillende sectoren: de zorg, de techniek en bedrijven met vacatures voor de economische sector. Er waren grote bedrijven aanwezig, zoals de Rabobank, maar ook kleinere organisaties, zoals een zorginstelling. Uiteindelijk waren niet alle 26 werkgevers aanwezig, omdat een deel van de werkgevers was afgebeld door De KansenMakers. De reden hiervoor was dat er een goede balans moest zijn tussen verschillende sectoren die aanwezig waren, en afstemming op het aantal studenten.

Werkgevers kwamen meestal alleen of in groepjes van twee en hadden een of twee tafels waaraan ze stonden. De meeste werkgevers hadden banners meegebracht met de naam van hun organisatie erop. Daarnaast waren er verschillende werkgevers die iets bij zich hadden wat ze konden meegeven aan studenten, zoals flyers, penningen, boekjes en snoepjes. Na de openingssessies kregen studenten en werkgevers de opdracht om gebruik te maken van kaartjes die verspreid waren over de verschillende tafeltjes op de banenmarkt. Deze opdracht had als doel om een open gesprek tussen werkgevers en studenten te stimuleren. Met de kaartjes konden werkgevers en studenten concrete afspraken maken en gegevens uitwisselen. Het doel was om met behulp van de kaartjes het contactmoment te verzilveren en vervolgafspraken te maken.

Voor het werven en uitnodigen van werkgevers zijn De KansenMakers binnen het ROC in gesprek gegaan met mt-leden van de sectoren techniek, zorg en economie. Daarnaast is er gekeken naar uitdagingen die studenten ervaren per sector. De KansenMakers zien dat studenten met een achtergrond in de techniek en/of zorg over het algemeen snel een passende baan vinden. Voor deze studenten is *Kies Je Job* interessant om geïnspireerd te worden en om netwerkvaardigheden te versterken. De studenten met een economische opleiding zijn qua werkgeversaanbod het meeste bediend met *Kies Je Job*. Er waren wel bedrijven aanwezig uit de sectoren zorg en techniek, maar wel met het verzoek om betaalde omschooltrajecten aan te bieden.

Ervaringen van betrokkenen

We hebben bij deze evaluatie niet alleen de activiteiten geobserveerd, maar ook gesproken met alle betrokkenen. We hebben een vragenlijst uitgezet die door een kleine groep studenten en werkgevers is ingevuld. Daarnaast hebben we interviews gehouden met De KansenMakers, Gemeente Nijmegen, betrokkenen van ROC Nijmegen, studenten en werkgevers. De vragenlijst en de interviews hebben we gebruikt om uit te vragen hoe de deelnemers het evenement hebben ervaren, wat ze goed vonden en wat eventueel beter kon. De studenten hebben we ook expliciet gevraagd naar hun ervaringen met de voorbereidings-sessies. Er zijn een aantal overkoepelende thema's die tijdens deze gesprekken terugkomen en die we hier verder uitwerken.

De KansenMakers

We hebben in verschillende gesprekken met werkgevers, studenten, gemeente Nijmegen en het ROC gevraagd naar hun ervaring met De KansenMakers. Daar komen zowel in de interviews als via de vragenlijst positieve reacties uit. Werkgevers hebben het contact met De KansenMakers als prettig ervaren. Daarnaast beschrijven zij De KansenMakers als positief, enthousiast, betrokken en sterk in hun communicatie. Ook noemen ze het contact met de jongeren als een belangrijke kracht. Dit wordt onderschreven door de studenten die we spraken tijdens het event en achteraf. Jongeren ervaren de KansenMakers als laagdrempelig en waarderen het persoonlijk contact. Zij noemen eerder contact met De KansenMakers als reden om naar het Kies Je Job-evenement te gaan.

"Eigenlijk ben ik door Idris en Shafie (De KansenMakers) naar Kies Je Job-event gekomen. die hadden we gesproken tijdens de fotosessie en die hadden wel gezegd: kom gewoon langs." - Student

De KansenMakers kunnen goed aansluiten bij de belevingswereld van jongeren en weten zich daarom goed te verbinden aan jongeren. Dit lieten ze terugkomen in al hun communicatie over hun activiteiten, maar ook tijdens direct contact met jongeren. Over de klaarstoomsessies zegt een van de jongeren:

"Idris is een goede prater en luistert goed naar de studenten. Het was heel erg gezellig en hij had een goed verhaal." – Student

Ook de betrokkenen vanuit ROC Nijmegen en de gemeente gaven aan dat ze voor De KansenMakers hebben gekozen omdat ze goed kunnen aansluiten bij de belevingswereld van studenten. Als externe partij kunnen ze buiten het onderwijs opereren en op een andere manier contact zoeken met studenten.

"Ze [De KansenMakers] zijn ook inspirerende rolmodellen. Merk ik ook heel erg. Zij spreken de jongeren heel anders aan. Ze zijn ook niet van het onderwijs dus er wordt anders naar hen gekeken. Ze weten in korte tijd studenten te raken en mee te nemen. Die binding weten ze snel te creëren. Als docenten dit zouden doen zou dat moeilijker zijn."- Onderwijsprofessional ROC Nijmegen

"Maar wat ik merk wat heel goed werkt zijn Shafie en Idris met dat ze heel dicht bij de studenten staan en ze makkelijk aanspreken. Dat werkt wel heel goed, ze trekken de studenten wel echt naar binnen. Ze zijn heel toegankelijk, als we dat vanuit ROC hadden gedaan was het weer zo jufferig en belerend geweest. Echt wel een succesfactor dat het vanuit externen is georganiseerd, dat heb ik ook gezien in de voorbereiding, dat de jongeren makkelijk met Shafie en Idris in gesprek gaan". – Docent tijdens evenement

Klaarstoomsessies

In aanloop naar het *Kies Je Job*-evenement zijn er op ROC Nijmegen twee klaarstoomsessies georganiseerd in de maand mei. Voor de evaluatie van *Kies Je Job* hebben we twee sessies geobserveerd: de fotosessie en een sessie over online zichtbaarheid. Studenten waren positief over deze sessies en waren erg betrokken.

Fotosessie

Het eerste pop-up-event bestond uit een fotosessie waarbij een professionele fotograaf werd uitgenodigd om op de school foto's te maken van studenten. Het doel van deze sessie was om jongeren in de gelegenheid te stellen een goede en zakelijke foto te laten maken die ze kunnen gebruiken voor hun cv en om zich online te profileren, bijvoorbeeld via LinkedIn. Daarnaast werd de sessie benut om jongeren te enthousiasmeren voor *Kies Je Job*.

De KansenMakers hadden samen met de fotograaf een fotohoek gecreëerd bij de ingang van de school. De ingang heeft een grote hal met verschillende faciliteiten, zoals een foodtruck, supermarkt, schoonheidssalon en restaurant. Er liepen veel studenten rond en de sfeer was ontspannen. Er is gekozen voor een hoek waarbij de achtergrond geschikt is voor de foto's en er zijn flitsers neergezet. Daardoor was het duidelijk dat er op die plek foto's werden gemaakt. Ook hingen er posters en stonden er banners van *Kies Je Job*. Studenten bleven regelmatig even stilstaan om de posters te bekijken.

De KansenMakers liepen rond en deelden pakjes kauwgom uit met informatie over *Kies Je Job*. Ze gingen in gesprek met studenten en probeerden hen te enthousiasmeren om een foto te laten maken en zich aan te melden voor het evenement. Studenten toonden interesse en gingen in gesprek. Het maken van een foto was voor sommigen nog wel spannend. Met een duwtje in de rug van De KansenMakers of medestudenten durfden ze het vaak wel aan. De

fotograaf nam de tijd om studenten op hun gemak te stellen en gaf hun tips bij het poseren en over hun uitstraling. Er stond een tafeltje met een laptop waar studenten de foto direct konden zien en hun favoriete foto konden kiezen. Ze lieten hun contactgegevens achter, zodat de fotograaf de foto met ze kon delen.

De meeste studenten die een foto lieten maken, gaven aan geen professionele foto hebben. Ook waren er studenten die aangaven dat ze er niet eerder bij hadden stilgestaan dat het zo belangrijk is. Ze zijn onder de indruk van het resultaat van de fotograaf. Studenten die besloten om niet op de foto te gaan, hadden daarvoor verschillende redenen. Een aantal studenten gaf aan geen laatstejaarsstudent te zijn en nu geen behoefte te hebben aan een foto. Daarnaast waren er studenten die het spannend vonden en het niet zo goed aandurfden in een open ruimte waar iedereen hen kon zien. Ten slotte waren er studenten die vertelden dat ze er niet op gekleed waren en hun kleding niet passend vonden voor een zakelijke foto.

Online zichtbaarheid

De KansenMakers verzorgden de sessie online profileren en er was ook een docent vanuit ROC Nijmegen aanwezig. Er was gekozen voor een informele setting waarbij de jongeren samen met De KansenMakers rondom een tafel zaten. De Kansenmakers gingen met studenten in gesprek vanuit hun persoonlijke ervaringen en probeerden studenten te inspireren en motiveren. Ze legden uit waar *Kies Je Job* voor staat en vertelden jongeren alvast over het evenement.

Er is gebruikgemaakt van een Mentimeter om met jongeren in gesprek te gaan. Mentimeter is een interactieve tool met vragen en stellingen waarop studenten op een veilige manier direct kunnen reageren met hun smartphone. Het was een open gesprek over wat jongeren beweegt om te studeren en werken, maar ook over inspiratiebronnen en gelijke kansen in de samenleving. De KansenMakers deelden ook hun eigen ervaringen. De KansenMakers stelden vragen om beter te begrijpen waar jongeren staan, waar ze tegenaan lopen en waar ze naartoe willen in de toekomst. De jongeren deelden open hun ervaringen en hun gevoelens. Zo vertelden jongeren dat ze niet zo goed weten wat ze willen en behoefte hebben aan een mentale reset voordat ze keuzes kunnen maken. Ook gingen ze in gesprek over kansengelijkheid. Studenten hadden hierover uiteenlopende meningen, maar raakten hierdoor ook in gesprek over discriminatie op de stage- en arbeidsmarkt.

Vervolgens gingen De KansenMakers en de studenten over op het gesprek over solliciteren. De meeste jongeren hadden al eens eerder gesolliciteerd voor een bijbaan of stage, maar niet iedereen. Ook werd de jongeren gevraagd in hoeverre ze bezig zijn met het creëren van een netwerk. Daar leken ze niet heel bewust mee bezig te zijn. Wel gaf een van de jongeren aan dat ze als vrouw de autowereld in wil en weet dat je daarvoor een netwerk nodig hebt, omdat er weinig vrouwen in de sector zitten. Zij was daarom wel bewust bezig met netwerken. Daarna ging het gesprek over op online zichtbaarheid. De studenten bleken LinkedIn nog vrij weinig gebruiken. Jongeren hadden het idee dat LinkedIn bedoeld is voor hoogopgeleiden en niet voor hen. De KansenMakers gingen samen met de jongeren kijken wat er naar boven komt als ze zichzelf googelen. Ze probeerden inzichtelijk te maken wat werkgevers doen en wat zij dan te zien krijgen. Ze gaven jongeren mee dat ze zich bewust moeten zijn van hoe ze zichzelf online presenteren. De studenten kregen een sheet mee met tips om te werken aan hun online zichtbaarheid voor LinkedIn. Studenten gaven aan de sessie als interessant en leuk te hebben ervaren.

Uitdagingen voor het organiseren van klaarstoomsessies

Het organiseren van meer klaarstoomsessies blijkt lastig. Gedurende het organiseren werd nogmaals duidelijk hoe druk het onderwijs is. Vooral de laatstejaarsstudenten zijn voor een groot deel al bezig met stages, examens en afronding van de opleiding. De contactmomenten waarin onderwijs wordt gegeven zijn beperkt en meestal al gevuld met andere activiteiten. Om studenten beter te kunnen voorbereiden in de vorm van klaarstoomsessies is het belangrijk om eerder in het studiejaar te beginnen met afstemming met docententeams om een sessie te organiseren. Dit concluderen zowel betrokkenen van het ROC als De KansenMakers.

“Als je het meer kan integreren in zo een schooljaar, dan kan die docent ook een grotere rol spelen om het in te werken in het onderwijsprogramma. Nu zijn ze vaak niet meer op school en ze hebben examens. Je wil het eigenlijk in een jaarprogramma in het curriculum werken. Veel eerder in het jaar beginnen met de klaarstoomsessies. Maar je wil die energie ook erin houden en het niet laten wegzakken.” – Onderwijsprofessional ROC

“Ik denk dat het ook belangrijk is dat het wat meer in een leerlijn komt, nu is het een opzichzelfstaand evenement. Het is mooier om hier een lessencyclus aan te binden. En nu is het voor alle ROC-studenten en misschien als je het per sector doet dat de studenten dan wat meer het gevoel hebben: hier kan ik iets uithalen. Ik sprak net een jongen die kwam van de ICT-opleiding en die was echt een beetje teleurgesteld want die zag verschillende bordjes met techniek staan en hij zocht echt ICT. Als je al in de lessen wordt voorbereid en als je daar al kleine dingen leert in het netwerken dan is de stap om te gaan misschien wat makkelijker.”- Docent tijdens event

In de interviews met werkgevers hebben we gevraagd in hoeverre zij ervaren dat jongeren beter voorbereid moeten worden op hun presentatie op de arbeidsmarkt. Over het algemeen zijn werkgevers positief en vinden ze dat jongeren het goed doen in gesprekken. Wel geven werkgevers aan dat ze merken dat jongeren nog hulp kunnen gebruiken bij het maken van een cv en het verbeteren van hun online zichtbaarheid. Ook zien werkgevers dat jongeren zich niet altijd bewust zijn van het belang van de kleding die ze dragen naar een sollicitatiegesprek. Ten slotte bleek uit de evaluatie van het *Kies Je Job*-event dat werkgevers regelmatig geen reactie meer kregen van jongeren wanneer ze contact zochten. Werkgevers krijgen de indruk dat jongeren het spannend vinden om te laten weten dat ze niet meer geïnteresseerd zijn in een aanbod, maar dat is wel belangrijk om een goede indruk achter te laten bij een werkgever.

Terugblik organisatie Kies Je Job-event

Het evenement werd in juni 2022 georganiseerd op het ROC in Nijmegen. We hebben zowel aan jongeren als aan werkgevers gevraagd hoe zij terugkijken op het evenement van *Kies Je Job*. We hebben gevraagd naar de organisatie, de locatie en naar het moment waarop het evenement heeft plaatsgevonden.

Over het algemeen waren alle aanwezigen erg positief over het *Kies Je Job*-evenement. Ze vonden het goed georganiseerd en vonden dat er een goede sfeer was. Zowel studenten als werkgevers geven aan dat ze bij aankomst goed ontvangen zijn door de organisatie. De aanwezigheid van de catering werd ook gewaardeerd.

“Ik kwam binnen en ik wist niet waar ik heen moest. En ze stonden al meteen daar met een sticker met je naam. En er liep meteen iemand heen. Er stonden ook andere mensen van de organisatie.” – Student

De afwisseling tussen inspirerende sprekers en de banenmarkt werd erg gewaardeerd. Zowel studenten als werkgevers waren positief over

de gastsprekers. Vooral de persoonlijke verhalen werden als inspirerend en motiverend beschreven. De aanwezigheid van een influencer vonden sommige jongeren heel erg leuk en het werd ook benoemd als reden om naar het evenement te komen. Tegelijkertijd waren er ook jongeren die aangaven dat het een leuke bijkomstigheid was, maar dat dat niet de belangrijkste reden was voor hun aanwezigheid. Ook werkgevers vonden de gastsprekers erg leuk en inspirerend. Volgens een van de werkgevers droeg het bij aan een informelere sfeer.

“Ik zit in m’n eerste jaar maar eigenlijk door Idris en Shafie die hadden we gesproken tijdens de fotosessie en die hadden wel gezegd: kom gewoon langs. Zij heeft wel al een bbl-plek gevonden maar ze wil toch nog kijken of er andere mogelijkheden zijn. [Zijn jullie wel op zoek naar een specifiek type baan?]. We zijn hier eigenlijk heel open minded en blanco heen gekomen, ook een beetje kijken voor bijbaantjes en De KansenMakers te supporten. Het hele concept vind ik echt heel goed maar de focus ligt nu wel op laatstejaars en het zou top zijn als ze het voor de hele school doen. Het is altijd goed om te netwerken, ze hebben ook veel bijbanen om ervaringen op te doen”. – Studenten tijdens het evenement

Verder vonden studenten het prettig dat het op school was. Hierdoor was het voor hen vertrouwd, laagdrempelig en ook goed te bereiken met het openbaar vervoer. Enkele studenten gaven aan dat een andere locatie ook prima was geweest met de voorwaarde dat het in Nijmegen plaats zou vinden en goed bereikbaar zou zijn. Doordat het op school was, konden zowel studenten als docenten nog spontaan aansluiten. Ook de werkgevers gaven aan dat ze de locatie geschikt vonden. Werkgevers verklaren dat ze het geen probleem vinden om naar de school te komen voor het evenement. Wel gaf een aantal werkgevers aan dat ze graag meer ruimte hadden gehad voor creativiteit en voor het presenteren van hun organisatie. Een van de werkgevers noemde de opzet ouderwets, omdat hij graag in een andere vorm (dan vanachter een tafeltje) zijn bedrijf wilde presenteren. Een andere werkgever gaf aan dat hij vooraf

meer ruimte zou willen om de organisatie te introduceren, zodat studenten al een beeld hebben van de werkgever.

Werkgevers en een deel van de studenten zeiden dat ze teleurgesteld waren in de opkomst. Werkgevers gaven aan dat ze op een grotere groep studenten hadden gerekend. Sommigen werkgevers misten studenten die qua profiel en interesses aansloten bij hun aanbod. Aan de andere kant waren er ook studenten die aangaven dat het aanbod aan werkgevers beperkt was. Een van de studenten gaf bijvoorbeeld aan graag de autotechniek in te willen, maar dat er geen werkgevers waren die hierbij aansloten.

"Ik miste ook wel een paar bedrijven waarvan ik zelf zoiets had: was wel leuk geweest als dat er was voor die opleidingen. Was leuk als er voor meer verschillende opleidingen aanbod was geweest. Bijvoorbeeld Roompot voor mijn opleiding, dat heb ik echt gemist. Dat is eigenlijk waar wij het beste terecht kunnen komen nadat wij klaar zijn met onze studie." – Student travel & hospitality

Moment van Kies Je Job-evenement

Ten slotte hebben we studenten en werkgevers gevraagd naar het moment waarop het evenement heeft plaatsgevonden. Alle mensen die we hebben gesproken, gaven aan dat het moment waarschijnlijk te laat in het studiejaar was, waardoor de opkomst ook tegenviel. Redenen die hiervoor aangedragen werden, waren examens, het warme weer, de vakantie en afwezigheid op school omdat er geen onderwijs werd gegeven. Bovendien hebben jongeren wellicht al een vakantiebaantje waar ze niet zomaar vrij kunnen nemen.

"Ik denk dat dit voor ons wel het goede moment is, maar ik ken ook veel mensen die niet willen gaan omdat ze bezig zijn met stage. Of mensen die zeggen: ik ben klaar met school, ik ga daar niet meer heen. Je mist nu wel veel mensen. Maar bijvoorbeeld in februari liepen wij stage, dus weet niet of dat een goed moment zou zijn." – Jongere op het evenement

"Ik denk het tijdstip, midden in de zomer. Het was warm, de gemiddelde student gaat een terrasje pakken of naar Albufeira. Ik denk dat het te maken heeft gehad met wanneer het was." – Laatstejaarsstudent, afgestudeerd

De meningen zijn verdeeld over wat een geschikter moment in het jaar zou zijn voor het Kies Je Job-evenement. Er werden verschillende momenten genoemd, zoals oktober, januari/februari en maart/april. Wel waren zowel werkgevers als studenten het erover eens dat het meer in het verlengde van een lesdag georganiseerd moet worden, omdat studenten dan toch al op school zijn. Studenten waren er niet op tegen om het eerder in het jaar te organiseren en stelden voor om het te koppelen aan de zoektocht naar een stage. Wel gaven een aantal studenten aan dat ze het liever niet tijdens examenperiodes georganiseerd zien. De werkgevers gaven vooral aan dat zij redelijk flexibel zijn en graag vanuit mogelijkheden het gesprek aan willen gaan met studenten. Een enkele werkgever gaf aan echt afhankelijk te zijn van openstaande vacatures. Andere werkgevers gaven aan dat er voldoende mogelijkheden zijn om jongeren voordat ze afgestudeerd zijn al binnen te halen bij hun organisatie. Bijvoorbeeld in de vorm van een stage, een bijbaan, vakantiebaan of een flexpool. Dan is er vaak ook uitzicht op een vaste baan. Werkgevers beschrijven dit als een manier om jongeren alvast kennis te laten maken met de organisatie en de werkzaamheden en ze bij te scholen in de praktijk. Jongeren krijgen dan ook de kans om te ervaren of het werk bij hen past en of ze het op langere termijn willen doen. Zowel jongeren als werkgevers noemden de stage als een kans, omdat je daarna ook bij een bedrijf kunt blijven werken.

"Vooral breed en open kijken wie er geïnteresseerd is en wat je kan betekenen. Als iemand komt die graag iets wil doen, dan ga je lekker om de tafel zitten en dan ga je het hebben ook over de persoon zelf. Wie is iemand? Wat beweegt iemand? En dan kan je ook kijken naar andere mogelijkheden. Soms kom je tot hele mooie ontdekkingen tijdens zo een gesprek." – Werkgever

Ontmoeting tussen studenten en werkgevers

Een belangrijk doel van *Kies Je Job* is om ontmoeting te faciliteren tussen werkgevers en jongeren en een goede match te faciliteren. Uit gesprekken met onderwijs, gemeente, De KansenMakers en jongeren zelf blijkt dat jongeren vaak nog een beperkt netwerk hebben waar ze voor stage en werk op terug kunnen vallen. Om beter zicht te krijgen op de meerwaarde en de verbeterpunten hebben we zowel studenten als werkgevers gevraagd naar hoe zij terugkijken op de ontmoetingen tijdens *Kies Je Job*.

Werkgevers zijn op zoek naar persoonlijk contact

Werkgevers geven in de interviews aan dat het bij het werven van nieuwe medewerkers niet altijd lukt om jongeren goed te bereiken en contact te maken. Een belangrijke reden voor werkgevers om aanwezig te zijn bij *Kies Je Job* is dan ook om meer zichtbaarheid te creëren voor hun organisaties. Daarnaast geven werkgevers aan dat ze te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt en dat het een uitdaging is om creatief en innovatief om te gaan met het werven van nieuwe werknemers. Zo geven meerdere werkgevers aan dat ze graag persoonlijk met jongeren in contact komen, zodat ze kunnen verkennen wie de jongeren zijn en wat bij hen past. Meerdere werkgevers zeggen dat het 'ouderwets solliciteren' met online vacatures en brieven niet meer het uitgangspunt is. Werkgevers geven ook aan dat jongeren vacatures als uitsluitend kunnen ervaren, omdat er bepaalde eisen in staan waaraan zij nog niet kunnen voldoen. In plaats daarvan willen werkgevers samen met jongeren verkennen wat jongeren al kunnen, willen leren en waar jongeren enthousiast over zijn. Werkgevers stellen zich hierin flexibel op en zijn bereid om te helpen in opleiding en doorontwikkeling op de arbeidsmarkt.

Over het algemeen waren werkgevers positief over het contact dat ze met studenten hebben gehad. Werkgevers vonden dat studenten betrokken en geïnteresseerd waren en goede vragen stelden. Alle werkgevers hebben met meerdere studenten kaartjes uitgewisseld. Wel blijkt uit de verschillende gesprekken met werkgevers dat er weinig tot geen vervolgspraken hebben plaatsgevonden. Hoewel werkgevers aangaven zelf initiatief te hebben genomen om contact te zoeken met jongeren, bleven reacties meestal uit. Hierover waren werkgevers teleurgesteld.

"Niet reageren op een werkgever is eigenlijk een no-go. Je zult vroeg of laat daar problemen mee krijgen. Dus ik vind dat wel een leerpunt. Dus als je iets hebt gezegd of afgesproken dat je netjes moet reageren. Dat wordt makkelijk genomen door jongelui. Niet de stap en verantwoording nemen om dat terug te geven. Misschien vinden ze dat moeilijk of durven ze dat niet goed. Dus dat is ook leren hoe je daarmee omgaat." – Werkgever

Een positieve bijkomstigheid was de ontmoeting die ontstond tussen onderwijsprofessionals en werkgevers en zelfs tussen werkgevers onderling. Er waren verschillende onderwijsprofessionals aanwezig bij het evenement die gebruikmaakten van de mogelijkheid om in gesprek te gaan met werkgevers. Onderwijsprofessionals zeggen dat ze contact hebben gelegd met werkgevers en ook kansen hebben besproken voor samenwerking binnen andere vakken. Op deze manier werd dus ook een ontmoeting gefaciliteerd tussen onderwijs en het bedrijfsleven die kan bijdragen aan nauwere samenwerking.

Studenten hebben beperkt netwerk

We hebben verschillende studenten gesproken. Sommigen waren al afgestudeerd, anderen waren nog bezig met de opleiding of op zoek naar mogelijkheden voor een vervolgstudie of omscholing. Voor al deze groepen bleek het *Kies Je Job*-evenement interessant te zijn. Studenten geven aan geen goed beeld te hebben van de mogelijkheden die ze hebben op de arbeidsmarkt. Ze vinden het daarom fijn om verschillende werkgevers te ontmoeten en te horen wat de mogelijkheden zijn. Meerdere studenten geven aan dat ze de zoektocht naar een baan als een uitdaging ervaren en niet zo goed weten hoe ze zich moeten bewegen op de arbeidsmarkt. Een van de jongeren zegt hierover:

"Ik was echt aan het zoeken al een tijdje en ik vond het wel moeilijk. Je bent net klaar en het is moeilijk om gelijk werk te vinden. Je weet niet waar je moet zoeken en wat je moet zoeken. Je hebt ook geen netwerk of iets. Kies Je Job kwam wel perfect uit voor mij. Ik had wel een paar uitzendbureaus gevonden, maar ik wist niet hoe alles werkte en hoe je alles moest doen." - Laatstejaarsstudent, afgestudeerd

Verder geven studenten aan dat ze het contact met werkgevers als fijn en ontspannen hebben ervaren. Ze ervaren het contact niet altijd zo. Een van de jongeren zegt dat hij het meestal wel spannend vindt om op een werkgever af te stappen en in gesprek te gaan.

"Soms ben je toch bang als je naar een werkgever toegaat. Je voelt druk. Je moet je houden aan een etiquette. Maar het was heel open en heel relaxed. En ik kon gewoon vragen stellen. Ook over loon bijvoorbeeld en dat kon vroeger niet zomaar. Ze zijn best wel bereid om een gesprek aan te gaan. Dat heeft mij gemotiveerd. Het was meer een gelijkwaardig gesprek." - Laatstejaarsstudent, afgestudeerd

Van de studenten die we achteraf hebben gesproken, heeft niemand een baan bij een van de werkgevers die aanwezig was bij het *Kies Je Job*-evenement. Hoewel ze wel contactgegevens hebben uitgewisseld met werkgevers, hebben de meeste studenten hier geen gebruik van gemaakt. Wel geven ze allemaal aan inmiddels voorzien te zijn van een baan of bijbaan die ze aantrekkelijker of passender vonden. Een van de jongeren geeft aan dat dit wel via De KansenMakers is gegaan, maar niet via een werkgever die bij *Kies Je Job* aanwezig was.

"Er is ook een werkgever die mij heeft gemaild. Dat hadden we ook afgesproken. Eerst had ik me voorgesteld en gevraagd naar de functie en wat voor mensen ze zoeken. En daarna kon je je e-mail doorgeven zodat je ook meer vragen kon stellen als het nodig was. Het contact daarna was wel goed. Nogmaals via de mail gevraagd of er interesse was. Ik heb nog wel een gesprek gehad met een recruiter, maar uiteindelijk was het voor mij niet meer nodig." - Laatstejaarsstudent

Communicatie over Kies Je Job

In aanloop naar het evenement van *Kies Je Job* hebben De KansenMakers en het ROC via verschillende kanalen gecommuniceerd. Het evenement is gepromoot via de socialemediakanalen van De KansenMakers op LinkedIn en Instagram. Ook hingen er posters in de school die jongeren uitnodigden om deel te nemen aan *Kies Je Job*. Verschillende posters moesten duidelijk maken dat het voor verschillende doelgroepen bedoeld was: je eerste baan na je opleiding, een bijbaan naast je studie of omscholen naar een ander vakgebied. Daarnaast is er gebruikgemaakt van de communicatie vanuit ROC Nijmegen. *Kies Je Job* is aangekondigd via Intranet en er is gemaild naar studenten. Ook de fotosessie was via de mail aangekondigd aan studenten. Een aantal studenten gaf aan dat ze om die reden langs waren gekomen op school voor een foto.

"Ja we zitten hier op school en we hadden een mail gekregen dat dit vandaag hier zou zijn. We dachten: leuk om naar te kijken want we zijn bijna klaar met onze opleiding. Ik doe zelf luchtvaart en wij twee doen marketing, communicatie en evenementen." - Studenten tijdens evenement

"Er was een pop-up op het intranet-onderwijs. Een online Platform voor studenten. En Kies Je Job stond daar tussen, dus heb ik me aangemeld." – Laatstejaarsstudent

Een van de doelen van Kies Je Job is het betrekken van jongeren bij het gehele traject. Daarvoor hebben De KansenMakers studenten van de opleiding media & communicatie berichten laten ontwikkelen voor sociale media. Daarnaast is een promotievideo opgenomen waar studenten vertellen waarom het evenement voor hen interessant is.

Daarnaast hebben De KansenMakers zelf een belangrijke rol gespeeld in de communicatie door persoonlijk contact te leggen met studenten en docenten binnen ROC Nijmegen. Ze hebben op verschillende momenten rondgelopen op de school om studenten aan te spreken, een praatje te maken en ze uit te nodigen voor het evenement. Verder zijn ook de inbreeksessies en klaarstoomsessies benut om persoonlijk meer te vertellen over *Kies Je Job*. We hebben jongeren gevraagd hoe ze bij *Kies Je Job* terecht zijn gekomen. Bijna alle communicatiekanalen komen terug in de antwoorden. Studenten geven afwisselend aan dat ze via Intranet, mail, social media en De KansenMakers erover hebben gehoord. Ook zijn er studenten die klasgenoten hebben meegenomen naar het evenement.

"Ik had een soort cursusachtig iets gehad vanuit het ROC. Om te kijken wat voor opleiding bij mij zou passen. Idriss kwam langs en trok heel erg mijn aandacht." – Laatstejaarsstudent

De KansenMakers communiceren ook naar werkgevers en hebben hen uitgenodigd om deel te nemen aan de banenmarkt van *Kies Je Job*. Over het algemeen waren de reacties van werkgevers erg positief over de communicatie en het contact met De KansenMakers. De werkgevers hebben aangegeven bij een volgend evenement graag nog een keer deel te nemen. Wel gaf een deel van de werkgevers aan dat ze het leuk zouden vinden om eerder betrokken te worden bij het evenement, omdat zij zich dan ook beter kunnen voorbereiden en na kunnen denken over hun presentatie.

Conclusie: succesfactoren, uitdagingen en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek is om de verschillende activiteiten van *Kies Je Job* te evalueren en inzicht te krijgen in hoe betrokkenen *Kies Je Job* hebben ervaren. Voor deze evaluatie hebben we als onderzoekers verschillende activiteiten van *Kies Je Job* geobserveerd. Wij zijn aanwezig geweest bij twee klaarstoomsessies en het *Kies Je Job*-evenement. Daarnaast hebben we een vragenlijst uitgezet en uitgebreid gesproken met studenten, werkgevers, De KansenMakers en de opdrachtgevers vanuit de gemeente Nijmegen en ROC Nijmegen. Het was de eerste keer dat *Kies Je Job* werd georganiseerd in Nijmegen. Het was voor ROC Nijmegen, gemeente Nijmegen en voor De KansenMakers dan ook een leerproces waarbij constant werd gereflecteerd en afgestemd wat er nodig was voor de uitvoering. De uitvoering lag bij De KansenMakers, maar er was gedurende het hele traject een nauwe samenwerking met betrokkenen uit het onderwijs (ROC Nijmegen) en de gemeente Nijmegen. Al tijdens het traject waren er verschillende uitdagingen die om nieuwe en creatieve benaderingen vroegen. Zo bleek gedurende het traject dat het belangrijk is om docententeams vroegtijdig te betrekken bij het traject, zodat het gemakkelijker is om klaarstoomsessies te organiseren. De KansenMakers hebben met inbreesessies geprobeerd om zowel docenten als studenten zoveel mogelijk persoonlijk te bereiken en te informeren in aanloop naar het evenement.

Over het algemeen waren alle betrokkenen erg positief over *Kies Je Job*. Studenten noemden het contact met De KansenMakers, dat ze als prettig en laagdrempelig hebben ervaren. Zowel in de klaarstoomsessies als na afloop van het evenement kwam dit terug in de gesprekken. De klaarstoomsessies

bestonden uit een sessie online zichtbaarheid en een fotosessie. Beide werden erg gewaardeerd door studenten. Veel studenten hebben geen professionele foto die geschikt is voor hun cv en LinkedIn. Daarnaast gaven studenten aan dat ze *Kies Je Job* als waardevol ervaren, omdat ze het soms nog lastig vinden om inzicht te krijgen in welke mogelijkheden er zijn en wat er bij hen past. Studenten vonden het leuk om werkgevers te spreken en gaven aan dat ze de ontmoeting als gelijkwaardig hebben ervaren. Daardoor durfden studenten op werkgevers af te stappen en vragen te stellen. Daarnaast waren studenten positief over de aanwezigheid van inspirerende sprekers tijdens het evenement. Ze voelden zich geïnspireerd en gemotiveerd. Studenten misten soms nog werkgevers die bij hun opleiding aansloten. Sommige studenten zouden daarom graag zien dat er meer werkgevers aanwezig zijn met wie ze in gesprek kunnen.

De werkgevers waren ook erg te spreken over de organisatie van het evenement. Zij zagen het als een mooie kans om contact te maken met jongeren, wat in de werving van nieuwe werknemers niet altijd voldoende lukt. Daarnaast zagen zij het als een mooie kans om hun organisatie te presenteren en onder de aandacht te brengen. Werkgevers gaven aan dat ze moeite hebben met het bereiken van jongeren en willen daarom graag deelnemen aan een banenmarkt waar deze ontmoeting gefaciliteerd wordt. Ook verklaarden zij dat ze graag flexibel zijn en vanuit mogelijkheden het gesprek met jongeren willen aangaan. Het gaat niet alleen om openstaande vacatures. Werkgevers bleken erg bereid om een open gesprek met jongeren aan te gaan en te verkennen welke mogelijkheden ze jongeren kunnen bieden binnen hun organisatie. Er is daarin aandacht voor talenten, vaardigheden en motivatie van jongeren om nieuwe dingen te leren. Ten slotte spraken verschillende werkgevers de behoefte uit aan een banenmarkt die dynamischer is en ruimte biedt om je als bedrijf creatief te presenteren. De nu gekozen vorm, tafeltjes waar je langs loopt, voldeed niet aan ieders behoeften. Verder gaven werkgevers aan dat ze

de opkomst van studenten laag vonden. Ze hadden graag gezien dat de groep studenten groter was, zodat de kans op een match ook groter wordt. Ook benoemden een aantal werkgevers dat studenten hun vervolgafspraken niet altijd goed zijn nagekomen. Werkgevers konden ook geen contact meer krijgen met deze studenten. De reden hiervoor was onduidelijk, maar werkgevers gaven aan dat ze dit teleurstellend vonden. Werkgevers gaven aan dat het goed is als studenten leren om te communiceren dat ze niet meer geïnteresseerd zijn in een functie of werkgever. Dit zou bijvoorbeeld deel kunnen uitmaken van de klaarstoomsessies.

Tijdens de evaluatie hebben we uitgebreid aandacht gehad voor de verschillende elementen die deel uitmaken van *Kies Je Job*. Hieronder noemen we de belangrijkste succesfactoren en uitdagingen. We geven ook de concrete aanbevelingen weer van de verschillende betrokkenen en de onderzoekers.

De KansenMakers

De KansenMakers hebben *Kies Je Job* vorm gegeven en georganiseerd. De KansenMakers zetten in op het maken van persoonlijk contact met studenten. Ze maken gebruik van hun eigen ervaringen en sluiten aan bij de leefwereld van jongeren. Alle betrokkenen noemen dit als belangrijke succesfactor. Jongeren geven aan dat ze het contact met De KansenMakers als heel leuk ervaren en benoemen het ook als reden voor deelname aan *Kies Je Job*. Doordat ze los staan van het onderwijs, hebben ze ruimte om op creatieve manieren vorm te geven aan *Kies Je Job*. De KansenMakers zijn in de positie om met jongeren in gesprek te gaan, maar ook de verbinding te creëren met werkgevers. Het persoonlijke contact van de KansenMakers creëert betrokkenheid en een gevoel van binding bij studenten. De KansenMakers hebben al op verschillende manieren studenten betrokken in aanloop naar het evenement.

Zo hebben studenten een rol gespeeld in het creëren van berichten voor sociale media en namen studenten deel aan een promotievideo voor het evenement. Dit zou in het vervolg nog meer kunnen bij de promotie van *Kies Je Job*, bijvoorbeeld met studentenambassadeurs binnen de school. Daarnaast zouden studenten ook een rol kunnen spelen bij de selectie van werkgevers.

Klaarstoomsessies

De klaarstoomsessies zijn opgenomen als onderdeel van het traject om studenten voor te bereiden op het *Kies Je Job*-evenement. Uiteindelijk zijn er twee klaarstoomsessies geweest in mei 2022. Hierover waren studenten erg positief. Het streven was om nog meer sessies te organiseren, maar dit bleek in de praktijk lastig te organiseren. Dit had met name te maken met de planning van het onderwijs. Een deel van de studenten was in de periode voor het evenement op stage of bezig met examens. Daarnaast bleek in overleg met docenten dat er moeilijk tijd voor vrijgemaakt kon worden in de roosters. Het is daarom belangrijk om op tijd te beginnen met het organiseren van de klaarstoomsessies, dus al vroeg in het studiejaar. Het is belangrijk om contact te houden met de docent zodat de klaarstoomsessies in overleg in de planning passen. Door dit te doen kan *Kies Je Job* veel beter geïntegreerd worden in het reguliere onderwijsprogramma.

Aansluiten bij het onderwijs

Kies Je Job wordt door De KansenMakers aangeboden op school, een vertrouwde plek waar studenten al bij elkaar komen. Daardoor ervaren studenten de activiteiten als vertrouwd en laagdrempelig. Toch viel het aantal studenten dat deelnam aan het evenement tegen. Dit lijkt vooral te maken te hebben met het moment waarop het evenement plaatsvond. Eind juni 2022 was een groot deel van de studenten al klaar met het reguliere onderwijs, met uitzondering van examens of stages. Een verklaring is dan dat er studenten zijn die wellicht al een vakantiebaan hebben, waardoor ze minder flexibel zijn. Zowel studenten, werkgevers als andere betrokkenen adviseren om het evenement eerder in het studiejaar te organiseren. Studenten zijn dan nog op school en hoeven niet speciaal voor het evenement naar school te komen. Het kan bijvoorbeeld aansluiten bij het moment waarop studenten op zoek gaan naar een stage, zodat ze door een stage kennis kunnen maken met een werkgever. Maar er zijn vaak ook mogelijkheden om in de vorm van een bijbaan of flexpool bij een werkgever aan de slag te gaan en toe te werken naar een voltijdsbaan. Verder kunnen de klaarstoomsessies meer geïntegreerd worden in het curriculum door in overleg met docententeams te verkennen bij welke vakken en thema's de lessen aansluiten. De sessies kunnen dan al eerder in het studiejaar aangeboden worden.

Ontmoeting tussen werkgevers en studenten en onderwijs

Alle betrokkenen onderschrijven de meerwaarde van het creëren van ontmoeting tussen werkgevers en studenten. Het verlaagt voor studenten de drempel om met werkgevers in gesprek te gaan en hun professionele netwerk te vergroten. Daarnaast is het voor werkgevers een manier om jongeren te bereiken en met hen in gesprek te gaan over mogelijkheden binnen hun bedrijf. Dit is in lijn met werkzame elementen die uit literatuur en eerdere onderzoeken

gedestilleerd werden.³ Voor een volgend *Kies Je Job*-evenement is het belangrijk om in te zetten op een grotere groep studenten en een grotere groep werkgevers. Werkgevers willen er ook graag eerder bij betrokken worden. Daarnaast bleek dat zowel studenten als werkgevers soms teleurgesteld waren dat ze geen match hadden. Zij zagen een match als het belangrijkste doel van de ontmoeting en niet het netwerken. Het is daarom belangrijk om dit goed te communiceren naar beide partijen.

Gast sprekers

Tijdens het evenement waren twee gast sprekers aanwezig, waaronder een influencer. We hebben zowel jongeren als werkgevers gevraagd hoe zij hierop terugkijken. Zowel werkgevers als studenten vonden de gast sprekers inspirerend en een leuke toevoeging aan het evenement. Het was een leuke afwisseling op de banenmarkt. De studenten verschilden van mening over de aanwezigheid van een influencer. Een aantal studenten gaf aan dat ze speciaal voor de influencer naar het evenement waren gekomen. De meeste studenten gaven echter aan dat het vooral een leuke bijkomstigheid was. Studenten waarderen vooral dat sprekers hun persoonlijke verhaal delen, voor herkenning zorgen en inspiratie en motivatie meegeven.

Samenwerking Rijk van Nijmegen, ROC Nijmegen en De KansenMakers

Kies Je Job wordt uitgevoerd door De KansenMakers en maakt deel uit van een grotere samenwerking met verschillende partijen: ROC Nijmegen, Rijk van Nijmegen, Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, Leerwerkloket Rijk van Nijmegen en SBB. ROC Nijmegen, de gemeente Nijmegen en De KansenMakers hebben gedurende het hele traject nauw met elkaar samengewerkt en waar nodig aanpassingen gedaan tijdens de uitvoering. De samenwerking is als positief ervaren

3 Wat werkt bij het succesvol toeleiden van jongeren naar werk | Movisie

en wordt beschreven als een leerzaam proces. De verschillende partijen hadden daarin allemaal een eigen rol, waarin verschillende perspectieven vertegenwoordigd waren. Om te beginnen is er het onderwijs, dat ernaar streeft om studenten beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Het onderwijs staat in principe het dichtst bij de studenten omdat het de plek is waar studenten al zijn. Daarnaast is de gemeente betrokken vanuit de regionale aanpak om jongeren naar school en werk te begeleiden. Vanuit de gemeente is er goed contact met het Werkbedrijf en het Leerwerkloket, die een belangrijke rol speelden bij het erbij betrekken van werkgevers. Ten slotte zijn De KansenMakers ingezet vanwege hun kracht om jongeren goed te bereiken en voor verbinding te zorgen tussen onderwijs, werkgevers en beleid (de gemeente). Tijdens het traject en de evaluatie kwam een aantal verbeterpunten naar voren. Zo is gebleken dat het belangrijk is om eerder in het studiejaar te beginnen met *Kies Je Job* en het voorbereiden van de verschillende activiteiten. Dit kan onder andere door nauwer contact te hebben met docententeams. Daarnaast streven deze verschillende partijen in de samenwerking ernaar om het evenement een volgende keer breder uit te zetten onder betrokken (maatschappelijke) ketenpartners. Het doel is om daarmee een grotere groep jongeren te bereiken en te bedienen.

Aanbevelingen

De belangrijkste aanbevelingen zijn hieronder nog een keer samengevat in een tabel.

	Wie/ stakeholder	Element	Aanbeveling
1	De KansenMakers en ROC Nijmegen	Betrokkenheid studenten	Betrek studenten vroegtijdig bij het proces en maak ze eigenaar van Kies Je Job. Bijvoorbeeld via communicatie, promotie en selectie van werkgevers.
2	De KansenMakers en ROC Nijmegen	Klaarstoomsessies	Sluit met de klaarstoomsessies aan bij het reguliere onderwijsprogramma, zodat het deel kan uitmaken van het curriculum. Werk hiervoor nauw samen met docenten.
3	De KansenMakers en ROC Nijmegen	Kies Je Job-event	Organiseer het evenement eerder in het jaar, op een moment dat veel studenten op school aanwezig zijn, zodat de drempel lager wordt om te participeren.
4	De KansenMakers en ROC Nijmegen	Kies Je Job-event	Maak gebruik van het moment waarop studenten op zoek gaan naar een stage. Zij kunnen de stage benutten om kennis te maken met een organisatie en werkzaamheden. Dit kan leiden tot een duurzame baan.
5	De KansenMakers	Ontmoeting werkgevers en studenten	Communiqueer duidelijk naar studenten en werkgevers wat het doel is van de banenmarkt. Maak duidelijk dat het faciliteren van ontmoeting en het vergroten van het netwerk het belangrijkste doel is.
6	De KansenMakers	Gast sprekers	Gast sprekers die een persoonlijk verhaal vertellen worden als inspirerend en motiverend ervaren. Laat in het vervolg ook weer gast sprekers aansluiten bij het evenement.
7	ROC Nijmegen, Rijk van Nijmegen, Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, Leerwerkloket Rijk van Nijmegen en SBB. ROC Nijmegen, gemeente Nijmegen en De KansenMakers	Samenwerking	Werk samen met verschillende partijen in de gemeente en de regio. Daarmee breng je verschillende programma's samen en kan gezamenlijk gewerkt worden aan doelstellingen voor het begeleiden van jongeren binnen het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

COLOFON

Opdrachtgever	Rijk van Nijmegen
Auteurs	M. Badou, MSc L. Reches, MSc Dr. M. Stavenuiter
Foto omslag	Henck Pengel
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

ISBN 978-94-6409-205-9

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, december 2022.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.